

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 26. svečana 1869.

List 9.

Cerkvene pesmi.

Prestavlja J. Bilc.

(Dalje.)

V petek po 2. postni nedelji.

V spomin tančice Gospoda Jezusa Kristusa.

I.

(Gloriam sacrae.)

Slavo tančice pevajmo presvete,
Zlagajmo ji na slavo svete himne
Združene s prošnjo; ona je rešitve naše
Vedni spominek,

Kterega hrani zmeraj častno platno,
Ker so na njem kervi ostale znamenja,
Ko je zavilo s križa sneto, mertvo
Jezusa truplo.

Duši predstavlja bolečine silne,
Ktere je nosil On, ki se Adáma
Vsmilil je, roda našega Zveličar,
Smert ko je umoril.

Stran prebodeno s sulico in z žebli,
Roke in noge in život raztergan
Z groznimi biči, krono v temo vderto —
Kaže podoba.

Duša pobožna, al z očesom suhim
In brez vzdihá britkega iz serca
Živi spominek smerti tak nevredne
Gledati moreš?

Ker je le naša, Kriste, hudobija
Tebi terpljenja toljko naložila,
Dolžni življenje smo le Tebi, torej
Tebi ga damo.

Tebi, o Sin, naj dika bo in slava,
Ki si naš rod odrešil s svojo kervjo,
Kteri z Očetom in s preblagim Duhom
Vekomaj vladaš. — Amen.

II.

(Mysterium mirabile.)

Skrivnost prečudno, presvetó
Odkriva nam današnji dan,
Ko včlovečeni Božji Sin
Kervavo, grozno smert terpi.

Glej, znamenja smerti ostanejo
Tančici sveti vtisnjene,
Ki po preslavni zmagi je
Zavila truplo ranjeno.

Krivicó brani sužnjevo,
Podobo obleče grešnika,
Za hlapca križan je Gospod,
Nedolžni za krivičnika.

Da smert in pekel zmagán je
In svet, dokazi so letó:
Zastave zmage oni so
Vojvóda nepremagan'ga.

Za milost torej tako smo
Zahvalo dolžni Jezusu,
Da zoper zmaja pod letó
Zastavo se vojskujemo.

Življenju mertvi staremu,
Zbudimo danes se v novó,
Sledimo Kristusu; in križ
Naj nas v slavo prepelja.

Dodeli, Oče usmiljeni,
Enak Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj!

III.

(Jesu, dulcis amor meus.)

Jezus, sladka mi ljubezen;
Ko da pričujoč si, pridem
K Tebi, milo Te objamem,
Tvojih ran se spominjáje.

Čast ti, glava sveta, bodi,
S ternjem ranjen; glej, lice,
Ki pred njim nebó se tresse,
Cvetje svoje je zgubilo.

Nazega Te tukaj vidim,
Ranjenega in razpet'ga
In oskrunjen'ga, zavit'ga
V to presveto tanko platno.

Te pozdravljam, stran presveta,
Te pozdravljam, rana odperta;
Bolj rudeča si ko roža,
Dobrodarno oj zdravilo!

Vas pozdravljam, svete roke,
Z žebli britkimi prederte:
Da noge smem Ti objeti —
Ne odreci mi, Zveličar! Amen.

Postava o šolskem nadzorstvu za Štajarsko poterjena.

Ne mara za postni dodatek dobili smo ravno poterjeno postavo o šolskem nadzorništvu, kakor jo je graški deželni zbor po vladini osnovi prepokorno bil sprejel. Vi bratje na Kranjskem boste še morali nekaj časa čakati, ker jo je vaš deželni zbor nekoliko drugače, nego je vlada predložila, po deželnih potrebah bil zavil. Dokler se kranjski deželni zbor bolj zmodri, bode deželna in okrajna gosposka začasno šolske reči v roke vzela. Ali pa bo s tem tudi deželni odbor zadovoljen, in ne velikoveč oglasil se zoper očitno krajsanje svojih pravic, ne vemo.

Kar pa zadeva narodne šole na Štajarskem, jih nova postava s trojnim močnim zidovjem obdaja: a) krajni, b) okrajni, c) deželni šolski svet ali zbor. To trojno zidovje se tako tesno drugo drugega dotika, da še miška sredi skoz ne bo mogla, kaj še le kak prevnet slovenski narodnjak? Kajti krajnega šolskega nadzornika (in ta bo glava) voli okrajni šolski zbor, in ta bo že na pravega možaka zadel. Poleg nadzornika bo pri vsaki vravnani farni šoli v krajnem zboru še: prvi učitelj, to je, ker vsaka šola le po enega učitelja ima, veči del domači g. učitelj; potem g. kateket, in slednjič še petero faranov od srenje izbranih. — Po enakem stroju bo sestavljen okrajni šolski zbor: okrajni načelnik, okrajni šolski nadzornik, kateket (kteri? ako jih je več, ni povedano; bodo pač žrebovali med

*) Mera je taka:

— 00 | — 0 | — 0 | — 0 | — 0 |
— 00 | — 0 |

sebo), eden učitelj in zopet petero drugih po okrajnem zastopu voljenih. — Deželni šolski zbor ima: deželnega poglavarja ali nja namestnika, dva deželna odbornika, enega graških srenjskih odbornikov, enega od namestništva, dva deželna šolska inspektorja, dva katoliška in enega evangeliškega duhovna in dva učitelja.

Kaj si od te naj novejši postave obetamo? Da kdo „Danici“ ne bo oporekal, da je v tej reči Ciceron „pro domo“, opazujem pred vsem, da ga ni ne ednega pametnega duhovnika na Štajarskem, ki bi zastran šol zahteval duhovništvu kake lastnije ali privilegije, marveč je bila že zdavno vsaj tiha želja povsod, da bi naj šolski nadzornik bil ne gledé na cerkveno službeno čast on, ki je v celem okraju naj sposobniši, in v šolskih rečéh najbolj izurjen, bodisi potem dekan, župnik ali kurat. Toda opomniti je treba ljudém, ki vsako ljubo pomanjkljivost pri šolah cerkvi podtikajo, da prejšnje naredbe niso cerkvene bile, ampak vladine. Toraj bi se bila stvar lahko prej dogovorila med vlado in cerkvijo, in gotovo bi bila cerkev vsem pravičnim tirjatvam se udala, in ne bilo bi potrebno vsega predelovati.

Postava pa, ki se ima v življenje vpeljati, nam te le vprašanja vsliluje: 1. Bode li (kaj cerkv. gosposka o tem odloči, še ne vemo; toraj dvombe gledé spretnosti ne izvirajo iz ošabnosti) bode li — pravimo — dobro, da v krajnem šolskem zboru ima sicer glas g. kateket, g. župnik (fajm.) pa ne? Kaj, ko bi g. župnik na vse strani zveden mož bil, g. kateket pa novinec na vsako stran? Kako, da se je pri okrajnem in deželnem šolskem zboru tako skerbno gledalo na razverstitev po častni stopnji? 2. Kje bode iskal učitelj potrebne veljave, da ohrani pri mladini pravični strah? Dajmo, da razun g. kateketa tudi ostali udje krajnega zbora dosti zdrave pameti imajo, ter spoznajo, da je treba tu in tam čversto na noge stopiti: kaj bode vspeha pri nagajivi mladini imelo, če stopi v šolo kmet Boštjan, ali oštir Francel, ali štacunar Edvard? — Ali kaj bode učitelj v šolskem zboru opravil, če bi zahteval, da se mu vendar enkrat plača, kar ima že leta dni pri ljudéh dobiti? Skušnja vsaj uči, da je premnogim ljudem plačevanje učnine deseta briga. Do zdaj gosposka ni bila volje, plačo za učitelja po rednih davkih razverstiti, bodo li domači zborniki več poguma v tej reči pokazali? 3. Bode li nadzorovanje poslej bolj natančno, bolj umno, kakor doslej? Kdo bode učitelju to in uno navsveoval, ko je vendar gola resnica, da se učitelj še le čez leta pod umnim vodstvom izuri? Skušnja do zdaj le kaže, da so starši sami prav mlačni do šole, in da jih še duhovniki niso mogli pripraviti, da vsaj enkrat, na dan skušnje, v šolo k otrokom se potrudijo. Tem ljudém se zdaj izroča nadzorovanje. 4. Kaj bode pod takim nadzorništvom s slovenščino v šoli? Pri sedanjem stanju pripravništva v Mariboru se ni nadjati, da bi se učitelji pravilne slovenščine naučili. Kaj pa še le bo, če je okrajni šolski zbor, ki voli nadzornika vsaki šoli, slovenščini neprijatelj? In če vse to učitelj vé, verh tega pa sam pravilni slovenščini kos ni, kakošno mesto se bode slovenskemu jeziku v narodnih šolah odkazalo? — V eni mariborskih predmestnih šol, ki ima gotovo četiri petinke slovenskih otrok, je vlani učitelj vse nemško podučeval. Vprašan, zakaj da slovenskega nič učil ni, odgovori, da pervosednik tamošnjemu cerkvenemu in šolskemu konkurencijalnemu odboru ne dopušča. Zdaj pa še nova šolska postava ljudém samim na voljo pripušča, na koliko hočejo drugemu kakor nemškemu jeziku pravice v šolah dovoliti. —1—

Kaj je to: svobodni zidar (fajmavrar), in svobodno zidarstvo (fajmavrarstvo)?

(Dalje.)

III. Kako nabirajo svobodnih zidarjev?

Lahko rečemo, da je to nabiranje satanska skrivnost, ali berite, in sami sodite!

Poglaviten namen je, piše skriven glavar, „da moža ločimo od rodbine, in mu npravnostna čutila otumpimo. Naj boljši so taki, ki so nekako nagnjeni na to, da radi zanemarjajo domača opravila, in hrepené po veselich. Izvabite jih, pridobite jim tu pa tam kake veljave, ročno jih učite, da bo delo začelo jih dolgočasiti, in kedar jih ločite od žene in otrók ter pokažete, kako težko se spolnujejo dolžnosti, ktere imajo, potem jim zbujajte hrepenenje po kaki novi bitnosti. Tako obdelujte može, če jih hočete pridobiti.“

„Kedar možu pristudite rodbino pa vero, izbleknite mu par tacih besed, ki ga bodo vnele, in se mu bo vidilo, da bi rad pristopil k svobodnim zidarjem, če bi le vedil, kje naj se oglasi. Ta nečimurnost je ljudem toliko splošna, da se res čudim, ko vidim, da so ljudje tako bedasti. Skrivnostni čar ima toliko moč do ljudi, da se dregetaje pripravljajo za otročje predskušnje in za bratinski obed ali pojedino.“

„Marsikomu se persi širijo od veselja in neke imenitnosti, kedar koli pomisli, da je ud te ali te snidnice, da je nekako ločen od žene in otrók, ter da v svojem sercu nosi skrivnost, ktere nikdar ne smé razodeti.“

Kaj pa vi pravite, kaj? Ali je to hudobija, ali ni?

Brat Clavel, svoboden zidar, priporoča ravno take vabilne načela, pa z manj cinično surovostjo. On piše tako-le: „Svobodno zidarstvo — kvasimo tistim, ktere hočemo vjeti — je ljudomila naprava, ki hrepeni po napredku, in čegar udje so si vsi enaki in pobrateni. Svobodni zidar je povsod domá, kamor pride, povsod najde svojih bratov, ki ga veselo in dobro sprejmejo, da le pové, kdo je, ter to spriča z znamenji in z besedami, po kterih se spoznavamo in pozdravljamo.“

„Vedičnim, da jih laže vjememo, pravimo, da društvo je operto na skrivnosti, ktere samo svobodnim zidarjem razodevamo, drugim pa ne.“

„Dobrovoljcem napravljamo pojedine, kjer se slastno je in pije; sladko vino jih zveseli in vname za naše društvo.“

„Rokodelcem in tergovcem terdimo, da njim je naše društvo jako hasnovito zato, ker njegovi udje le svojim bratom privoščijo zaslužka. — Sploh vsakega vabimo s tistimi vabili, ki mu naj bolje ugajajo.“

Ljubi čitatelj, še en pot te vprašam, kaj praviš na vse to? —

Nič ne smemo prezreti. Verne kristjane slepé z lepimi besedami, da jih ne oplašé; dobrikajo se jim in terdijo, da svobodno zidarstvo ne zameta nobene vere, ter da celo duhovniki radi pristopajo v to društvo itd. Neka poštena žena — piše M. de Segur — je prišla k mojemu prijatelju vprašat, ali je res, da na Francoskem so očetje dominikani načelniki svobodnemu zidarstvu? Nekaj prijatelj vedno naganja mojega moža, naj se vpiše, ker se pa jaz branim na vso moč in ne dovolim, rekli so mi, da o. dominikani vodijo to društvo. Jeli res?“

Vidite, tako-le zvitolažljivo pa hudobno ravnajo, da si pridobivajo novih udov.

IV. Kako se veršé obredi (ceremonije), kedar sprejemajo novega uda?

Kedar se kdo dá vjeti na limanice, kaj se potem godi z njim? Neslano in kaznjivo je vse, kar se godi. Čujmo tedaj!

Vsak novinec stopi na prvo stopnjo, na kateri je svobodni zidarski učenec, na drugi je pomočnik, na tretji pa mojster. Kolikor više stopi, toliko je bliže luči, svetlobi. Mi drugi tedaj smo mračnjaki!

Naj prvo mora vsak biti svobodnozidarski učenec. Tisti dan, ko ga sprejmejo v društvo, ga pelje kak neznan brat v snidnico, in iz te v samotno izbo, kjer med dvema gorečima svečama leži sv. pismo, odperto tam, kjer se nahaja prvo poglavje evangelija sv. Janeza. — In čemu to? Priprosti zidar bi djal, da zato, ker smo „verni in razsvetljeni,“ kak posvečenec iz zadnjih snidnic pa bi vse drugač odgovoril, zakaj leti očitno govore, da priroda (natora) je bog, in da solnce časté (tedaj luč, svetlobo ali napredek v njih pomenu?).

Prosivec je sam nekaj hipov, potem mu razgalé levo stran pa desno koleno, dajo mu pohojen čevljev, vzemó pa klobuk, meč kterelega mora imeti, in vso kovino, t. j. denar. Zavežejo mu oči in peljejo v „prevdarnico“ (v izbo, kjer naj prevdarja, premišljuje). Prepovejo mu vez prej raz oči sneti, dokler ne začuje treh glasnih udarcev. Zopet ga popusté, da je sam, in v tej samoti in nemirnem čakanju mu vsakoverstne misli in skrivnosti blodijo po razvneti glavi. Nazadnje začuje udarce, hitro potegne véz raz oči, — in vidi, da stoji v dvorani, ki je vsa pregernjena s črnimi pregrinjali, in po katerih čita take-le ali drugačne napise:

„Tresi se, če se hliniš! — Če te v dušo zebe, ne hodi naprej. — Utegne se zgoditi, da bomo to ali uno tirjali od tebe, tudi tvoje življenje, če bo treba; ali se udaš v to?“ itd.

V tej „prevdarnici“ mora čakavec napraviti svoj testament, in pismeno odgovoriti na naslednja tri vprašanja: „Kaj je človek dolžan Bogu? — Kaj je dolžan svojemu bližnjemu? — Kaj sam sebi?“

Potem pride grozobrat (le Frère terrible) po testament, po odgovore, ktere napikne na meč in odnese v snidnico „velečestitemu“ t. j. pervosedniku.

Naj je odgovor tak ali tak, čakavca sprejmejo. Proudhon, bogatajec in bogokletnik, je svoje dni odgovoril tako-le: „Vsim ljudem pravico, svoji domovini vdanost, Bogu pak vojsko!“

Grozobrat se verne k čakavcu, kteremu zopet zaveže oči, krog vratú pa ovije motoz, na kterem možá pelje do vrat tempeljnovih, in na ktere trikrat glasno poterka.

Tempelj (spomin na templarje in njihove skrivnosti, in kraj, kjer se zbirajo) je višnjevo pregernjen, češ, da je nebeško, kar se tu godi. Kak brat, kteremu pravijo „pervi nadglednik,“ opomni velečestitega na trikratne udarce, ki so se začuli na vratih. In velečestiti se prične pogovarjati s pervim nadglednikom pa z grozobratom, in na to čakavca pripeljejo v tempelj. Z motozom krog vratú ga postavijo med dva stebra, grozobrat mu po bratovski mečevo špico nastavi na persi, in začne ga izpraševati.

Velečestiti natakne očale na velečestiti nos, in potem čestito vpraša: „Kaj vidite? kaj čutite? (Kaj ne, jako šegotave vprašanja za takega, ki ima zavezane oči, in mu je mečevo špica nastavljena na persi!). Tirjavec odkritoserčno odgovori: „Nič ne vidim, samo čutim nekaj, prav tako, kakor da je špica kakega orožja.“

Velečestiti dé na to: „Dobro prevdarite vse, preden kaj sklenete. Strahovite skušnje bote prestali. Ali ste dovolj jaki, da bote kljubovali vsim nevarnostim, ktere vas utegnejo doleteti?“

Tirjavec krepko odgovori: „Sem, moj gospod!“

In velečestiti pravi: Tedaj vam ne morem porok biti! . . . .

Grozobrat, vlecite iz tempeljna tega neposvečenca, peljite ga vse tam, koder mora umerjoči hoditi, če hoče

izvediti naše skrivnosti.“ — Vse to in kar še pride pozneje, je vzeto iz zidarskega obrednika, ki je ne davnaj na novo bil natisnjen.

Potem grozobrat čakavca z zavezanimi očmi in na motozu kakih dvanajstkrat pelje po dvorani gori in doli, in ko vidi, da uni več ne vé, pri čem je, se vrneta v snidnico tako, da novinec ne opazi.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Katoliška družba za Kranjsko.

Začasni odbor vabi vse družnike

k prvemu vstanovnemu vélikemu zboru

in prosi, da bi se tega snida, kolikor je mogoče, prav obilno vdeležili.

Zbor bo v sredo, 3. sušca, v Čitalnici. Začetek je ob 6 zvečer.

Opravljeni red je ta-le:

1. Začetni govor, od pervomestnika.
2. Naznanilo o delavnosti vstavnega odbora in o sedanjem družbinem stanu.
3. Nasvet zastran petdesetletnice sv. Očeta.
4. Pravilna volitev družbinega vodstva ali odbornikov.

Za vstavni odbor

Viljem gr. Wurmbrand.

Iz Ljubljane. Za cerkev frančiškansko pred mostom v Ljubljani prične g. Goršič o sv. Jurji nove orglje delati, ki imajo doveršene biti do vinotoka 1870. Stare orglje bodo potem naprodaj, in kateri bi jih želeli kupiti, naj bi se med tem oglasili.

— (Marija Devica na Brezji — zdravje bolnikov.) Anton Padar iz Ganjič, sv. Križa soseske, Šmarske fare, in njegova žena Mica imata hčerko Jovano, ki je bila stara že 2 leti in 9 mesecev in še ni mogla nič govoriti in nič hoditi, in vsak je mislil, da bo tako ostalo. Obljubila sta jo pa l. 1867 na Brezje, kamor sta tudi na sv. Katarine dan ravno tistega leta z otrokom prišla. Po maši, ko so gospod litanije Materne Božje molili, je hčerka spregovorila in perve besede so bile iz njenih ust: „Za nas Boga prosi!“ Domá je več kot dva mesca med seboj še ravno te besede izgovarjala. Precej drugi dan, ko so domú prišli, je jela oprimši po hiši hoditi, potlej pa vsak dan bolj, preden je bilo osem dni, je že sama po hiši šla, in preden je minul mesec, je hodila kakor drugi otroci, in zdaj hodi čisto zdrava.

In oče te deklice je bil ravno ob tistem času tako bolan, da so mu zdravniki in duhoven življenje odpovedali, 40 dni ni mogel drugač kakor le na desni strani ležati, hotlo ga je zadušiti, ravno toliko da ga ni končalo; ko bi le bil se obernil na levo stran, precej bi bil mogel biti preč, kar sape ni bilo več. Bilo ga je že sama kost in koža. Obljubil se je pa za ravno tisto priložnost na Brezje, in precej po obljubi se je jelo boljšati in sčasoma se je čisto ozdravil.

Starši želijo, da se to razglasi na Marijino čast in k spodbudovanju zaupanja do njene prošnje v vsih potrebah.

Z Dolenskega, 16. sveč. Fr. S. P. — Vesele pustne dni smo, hvala Bogu, vže četertič v Laščah zadovoljno doživeli. Ko sem ti, draga Danica, l. 1866 z malo besedami o pustni 40urni pobožnosti presv. Telesa bil na-

znanil serčno radost, razodel sem željo, da bi se nam ti posvečeni dnevi še mnogokrat ponovili. Ta želja se od takrat vsako leto spolnuje, in obrodila je očiten sad v pobožnosti. Potihnile so bile te leta pustne norosti, ljudje ne le iz domače fare, ampak tudi iz bližnjih, iz ribniške, št. gregorske, robarske, škocijanske in dobrepoljske, so obilno hodili v Lašče molit izpostavljeno sv. Reš. Telo, oblegali so spovednice in angeljsko mizo.

V saboto so bile pete litanije z blagoslovoma, v nedeljo ob šestih zjutraj klic sv. Duha, pri katerem se je izverstno po Riharjevem napevu pela cerkvena himna po Bilčevem prevodu: „O pridi, Stvarnik sv. Duh, obišči pamet, dušo nam!“ Vse tri pustne dni, v nedeljo, v ponedeljek in v torek je bilo sv. Reš. Telo od 6 zj. do 5 zv. izpostavljeno, in je bila vsaki dan ob 6 in 10 slovesna pridiga in potem pete litanije. — V torek ob 10 je bila sv. maša z asistencijo, katero so služili ribniški preč. g. dekan, ravno tako popoldne litanije z zahvalno pesmijo. Petje v cerkvi je bilo tako izverstno kakor v kacam mestu, k čimur so naš č. g. kaplan veliko pripomogli.

Izmed cerkvenih govorov naj omenim, da so se letos versili le o pomenu te slovesnosti; v prejšnjih letih pak o družih temu času primernih tvarinah, o krepostnem življenju, o smerti, sv. Reš. Telesu, Kristusovem terpljenju, od Matere Božje. Zraven domačih gg. duhovnov smo skor vsako leto slišali kacega vnanjih gg. z govorom počastiti to sv. slovesnost. Med poslednjimi naj omenim izverstne govore: l. 1867 v ponedeljek od sv. Reš. Telesa (gosp. Sezuna fajm. dobrepoljskega), l. 1868 v ponedeljek od Matere Božje (preč. g. prošta dr. Jarca), in letos v torek o začetku, cilju in koncu te pobožnosti (preč. gosp. ribniškega dekana M. Skubca). — (Konec nasl.)

Iz selške doline. Jernej Dobrè, po domače Kobljar, rojen v Bukovšici, zdaj stanujoč v mestni fari v škofji Loki, se že mnogo lét in z dobrim vspehom peča s snaženjem, čištenjem, likanjem in srebrnjenjem raznih cerkvenih reči, namreč kélihov, monštranc, lamp, svetilnikov (lustrov), svečnikov, kadilnic, križcev itd., in zna tudi popraviti, kar je kje pomanjkljivega. Da je v tem res iznajden in spretin, kaže že veliko njegovih pohvalnih in priporočilnih spričal z vsih krajev, kodar je hodil in delal. Bil je pa in s pohvalo je delal na Gorenjem polji in v Desklah blizu Kanala, pri sv. Andreju na Ravnem (na Koroškem), v Radiku (terzaške škofije), pri novi Štifti in v Ljubnem in v Šmarji na Štajarskem, pri sv. Vidu blizu Ponikve, v Cirknem, Otaležu, Jageršičah in Šrebeljnah goriške nadškofije, na Oblokah na Notranjskem in na Premu, v Cirkljah, Podgradom, na Ajdovici, pri sv. Joštu nad Šmartnim. Poslednjič je delal v naši dolini v Selcih, na Zalem logu in v Sorici. Povsod so bili z delom pa tudi z obnašanjem njegovim prav zadovoljni; povsod so ga spoznali za poštenega in pravičnega moža, s katerim se tudi zastonj plačila lahko pogodi in lahko izhaja. Zatorej je vreden, da se priporoči vsem, kateri pri cerkvah tacega dela potrebujejo; rad pride kamor je treba, in potrebno robo ali pripravo že seboj prinese. Ako se pomisli, koliko stroškov marsikomu že pošiljanje tacihi reči prizadene, in kako drago je takošno delo v mestu; ako se mem tega pomisli, kolikrat mežnarji in njih pomočnice in strežaji, ki se na snaženju tacihi reči ne spreumejo, pri tem delu še veliko pokvarijo in cerkvi škode storijo: menim, da marsikteremu cerkvenemu predstojniku utegne s tem vstreženo biti, da zvé za moža, na ktereга se za tako delo smé zanesti, da bo dobro in pošteno opravljeno.

Goriške nadškofije postni list. (Konec.) Pred vsim pa se je treba Gospodove dni greha ogi-

bati. Res je sicer, da grešiti človek nikoli ne smé, vendar le je tudi to gotovo, da posvečevanje Gospodovega dne še seosebno tirja, da naj kristjan ta sveti dan doprinese brez vsega greha. Ali mar ni res, da nobena reč v človeku gorečnosti za Božjo čast, in ljubezni do Boga ne zađuši tako zlo, kakor greh; kako se toraj strinja greh s posvečevanjem Gospodovega dne, ko je namen tega dne ravno ta, da človek ljubezen do Boga in gorečnost za vse dobro v sebi obuja in krepa.

Vselej je sicer greh temu, ki ga doprinaša, v veliko škodo in nesrečo; toda še vrednejši kazni je tisti, kateri Gospodov dan grehu služi. In vendar se med kristjani tolikokrat zgodi, da oni temu svetemu dnevno veliko nečast delajo s pregrehami pijanosti in zapravljevosti, in z mnogoterimi razuzdanostmi. Sej vemo, da nas po ulicah in očitnih krajih ne srečuje nobenkrat toliko pijanih ljudi, kakor ravno o Gospodu posvečenih dnevih, ktere oni s srovostjo in razsajanjem oskrnujejo. Tudi nam je znano, da ne naleté kristjani nikoli toliko nevarnih in pregrešnih priložnost, kolikor ravno o tih svetih dnéh.

Pregrešajo se pa kristjani Gospodov dan ne le s tem, da veliko prepovedanih del in reči doprinašajo, temuč tudi s tem, da mnogo zapovedanih djanj opuščajo. Take svete dni moramo krepčati svoje utrudene moči z dostojnim počitkom in poštenim veseljem, ker je to gotovo, da se mirni in veseli duh ložej in raji dviga k Bogu, živemu studentu milosti, kakor pa oni, ki je od vednega dela in neprenehaneга truda ves omamljen.

Sosebna in imenitna dolžnost vsacega kristjana o nedeljah in praznikih pa je obiskovanje Božje službe.

Kakor so Izraelci tempelj obiskovali, tam pri daritvi pričujoči bili, in poslušali branje in razlaganje sv. pisma, da bi zamogli Bogu služiti, se po zmožnosti od pozemeljskega ločiti, in k Bogu povzdigovati; tako tudi nam Bog oostro zapoveduje in sicer pod smertnim grehom, da ob nedeljah in praznikih Božjo hišo obiskujemo, se tam s pobožnim duhom vdeležujemo presvetega darú novega testamenta, in da poslušajmo tamkaj Božjo besedo. In ali ni to vsacemu razumljivo, kako potrebno da je to, da kristjan vsaj enkrat v tednu rad in z veseljem v Gospodovo hišo pride, da svojega Boga tu brez zmotenja časti, se mu zahvali za prejete dobrote, in ga potrebne pomoči prosi? Ako resnično svojega nebeškega Očeta ljubimo, nas gotovo neka znotranja moč sili v njegovo hišo, in sicer tako zlo, da se jej ustaviti ne moremo. O kaj bi bilo z nami revnimi človeškimi otroci na zemlji, ko bi si ne bil večni vsegamogočni Bog med nami svojega prebivališča zbral, da nas tu vedno blagoslavlja! O kaj bi mi grešniki počeli brez tolaživne presvete daritve nove zaveze, katero Gospod po nekeravem slehern dan po svojih namestnikih doprinaša v hiši, ki si jo je sebi zbral in posvetil?

Kako nehvaležno bi tedaj mi ravnali z Bogom in kako neusmiljeno sami seboj, ako bi pustili minuti nedeljo in praznik, da bi pobožno ne obiskali Gospodove hiše, da bi ne bili pričujoči pri Božji službi, ali da bi se ne bili vdeležili sv. zakramentov!

Nekdaj je državna oblast podpirala zunanje posvečevanje nedelj in praznikov, ona je prepovedovala očitne hlapčevska dela, in to, kar Božjo službo ovira. Dan današnji pa je državna vlada teh misel, da naj bodo te zadeve vesti slehernega kristjana prepuščene. Odslej je toraj to naša skerb, o kristjani! da Gospodove in cerkvene zapovedi na tanko spolnujemo, če tudi nas k temu nobeden ne sili, kar nam bo pa tudi — kakor prostovoljno — toliko veči zasluge naklonilo.

Naj nam bodo o ti zadevi v zgled Angleži in Amerikanci zedinjenih držav — od katerih nam je znano,

da so gledé omikanosti, obertnije in umetnosti, med vsimi narodi na nar viši stopnji — vemo namreč od njih, da so oni ostri in natančni v posvečevanju nedelj in praznikov.

Ako bi ljudje v delavnikih tako pridno delali, kakor tirja od njih njihov stan, ne bi bilo jim treba praznikov in nedelj z delom skruniti.

Naj nas opominja k natančnemu posvečevanju Gospodovih dni osebnost ta resnica, da brez blagoslova Gospodovega sreče ni nikjer. „Ako Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo, kateri jo zidajo, ako Gospod ne varuje mesta, zastonj čuje, kdor ga varuje.“ Ps. 126, 1. Kako pa bi smeli pričakovati blagoslova od Boga, ako bi njegove svete zapovedi z nogami teptali?

Ljubi moji! posvečujmo tedaj vedno in z veseljem Gospodove svete dni v keršanskem katoliškem duhu; na to se bo gotovo obilen blagoslov Božji na nas izlival v naših časnih in večnih potrebah. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa bodi vselej z vami! Amen.

Terzaško-koperski pastirski list pojasnjuje zmote in laži današnjih časov, ki niso nič novega, ampak stare vraže in sovražljivosti, od liberalcev pogrete. Napoveduje pa tudi kazni, ki po besedah sv. pisma zapeljivce čakajo. Tako-le piše:

Nič novega ni pod solncem: „to, kar je bilo, je ravno to, kar bode, in to, kar se je zgodilo, ravno to, kar se bo godilo.“ (Pridg. 1, 9—10.) Te besede Salomonove se spolnujejo tudi dandanašji, kadar slišimo ponavljati govore, ktere je ljudstvo izraelsko govorilo svojim prerokom pred dvema in še več tisuč leti: „Nikar se toliko ne trudite učiti nas v Božjem imenu tega, kar je dobrega, pravičnega, poštenega, tem več govorite nam od reči, ki nam so prijetne, oznanujte nam tudi laži, ki nas prevarjajo, nas v zmotnjavo zapeljujejo, da nam so le ugodne in nam dopadajo“ (Izaija 30, 10). Ponavlja se psovanje božjega imena, kakor je tožil že psalmist (psl. 7, 4—10), „da oni, ki ga čertijo, se bahajo z oskrunjenjem, ki so ga storili v svetišču Gospodovem, ter vpijejo: „Odpravimo vse Božje praznike v deželi, posvečene službi Božji, sej ne vidimo Njegovih znamenj več, tudi ga ni preroka več, in on nas bi več ne poznal.“ Neumni, in ti, ki so popačenega serca, oznanujejo: „Boga ni!“ (psl. 13, 1), in kakor David v svoji žalosti in pobitosti ni našel človeka, ki bi se ga bil usmilil (psl. 101, 9), tako tudi dandanašnji ta, ki moli pravega, vsegamogočnega Boga, je zasramovan od sovražnikov, ravno od tistih, ki so ga nekdanj ljubili, in ga podpirali; vsi so se proti njemu zakleli, vsi ga žalijo in se mu posmehujejo.

Cerkev Kristusovo napada peklenski zmaj (drakon) (Raz. sv. Jan. 12, 13), ki je pahnjen iz nebeške družbe angeljev, kakor pravi skrivno razodenje sv. Janeza apostelja, je stopil na zemljo poln serda videči, da mu je le malo časa pripušenega, in meče na zveste Božje služabnike iz svojih ust, kakor morske valove, kletstva, obrekovanja, zasramovanja, da bi zapeljal ljudstva in bi pridobil svojemu kardelu one, ki se uklanjajo popačeni zveri in nosijo njeno znamenje. Prerokoval je tudi sv. Janez, ko je bil na otoku Patmu zamaknjen, da Kristusova cerkev, preganjana od starega nasprotnika, ki se je pokazal že v raju pod podobo kače, se bode mogla za en čas, ki je odmerjen od božje previdnosti, umakniti v puščavo, kjer ji je Bog prostor pripravil, da bi se skrila pred preganjanjem. Ali kakor potem, ko je v veliki bitvi vsled kreposti Jagnjetove kervi bil premagan satan od nebeških duhov, se po rajskih višavah je razlegalo petje: „Zdaj se je dopolnilo zveličanje in se je pokazala moč in kraljestvo našega Boga in moč Njegovega Kristusa“ (Raz. 12, 10), ravno tako

isti evangelist in prerok oznanuje pogubo velike Babilonije, ki je s svojo nesramnostjo popačila vse narode, zakaj blizo je čas njene sodbe“ (Raz. 14, 7—8). Prišel bo čas, da se bo spolnila beseda Gospodova: „Meni se bo uklanjalo vsako koleno in prisegal vsaki jezik. Vsi porekò: Zares, Gospodova je pravica in oblast, k Njemu bodo prišli in bodo osramoteni, vsi, kateri se mu ustavljajo.“ (Izaija 45, 24—25.)

Človeški napuh prederzno napada Božjo oblast, ne iz drugega namena, kakor zavolj svoje razuzdane želje se odtegniti Božji zapovedi, kakor govori psalmist (psl. 2, 1—2): „Hrumé narodi in ljudstva si umišljujejo prazne reči, kralji zemlje se vzdigujejo in pervaki se zbirajo zoper Gospoda in zoper Njegovega Maziljenega, ter pravijo: Raztergajmo njih vezi in verzimo s sebe njih jarem.“ Torej sovraštvo pada tudi na poslance vsegamogočnega postavodajavca, kakor je Bog sam opomnil preroka Jeremija (1, 19, 15, 20—21): „Zoper tebe se bodo bojevali, pa te ne bodo premagali, jest te bom otel iz roke prehudobnih in rešil te iz pesti močnih.“ Tako je tudi Kristus rekel svojim učencem: „Ako vas svet sovraži, vedite, da je mene popred sovražil, ko vas. Ko bi vi bili s sveta, bi svet svoje ljubil, ker pa niste s sveta, ampak sem vas jest od sveta odbral, torej vas svet sovraži.“ (Jan. 15, 18—19.) „Zavolj mojega imena,“ ponavlja nebeški Učenik, „bote izdajani od staršev in bratov, od sorodnikov in prijatlov, in morili jih bodo izmed vas, v svoji poterpežljivosti bote ohranili svoje duše (Luk. 21, 16—19.).

Ako v sredi tolikega preganjanja Božjim služabnikom serčnost ne upade, so vzrok temu ravno te besede Kristusove. Poterpežljivost je čednost, ki ima tisto notranjo moč, po kateri so služabniki Božji nepremagljivi, ktera jih pripelje celo do slave, ki jim je pripravljena (Hebr. 10, 36): zakaj, kakor nas uči apostelj (Rim. 5, 3—4): „Stiske same duha oprostijo načimernega strahú, in nadloga prinese poterpežljivost, poterpežljivost pa skušnjo, skušnja pa upanje, upanje na Kristusa pa nas ne prevari, zakaj On je začetek in dopolnjenje naše vere. Zavolj veselja, ki ga je čakalo, je On prenesel križ, je zaničeval zasramovanje in zdaj sedi na desnici prestola Božjega (Hebr. 12, 1—3).

Ne plašimo se, On je ravno tisti Kristus, ki je od Boga postavljen sodnik živih in mertvih (Dj. 10, 42), Njemu je dana oblast tudi sodbo delati, ker je Sin človekov (Jan. 5, 27), in Njegovemu kraljestvu ne bo konca (Luk. 1, 33). Ni tedaj treba milovati tih, ki so v stiskah in nadlogah, zakaj njih zaupanje se opira na Božje obljube, njim v tolažbo se glasijo besede svetega pisma (Modr. 5, 1—17): „Pravični bodo vekomaj živeli in pri Gospodu je njih plačilo in skerb za nje pri Najvišem, njim je pripravljeno častljivo kraljestvo, in lepo krono bodo iz Gospodove roke prejeli, in s svojo sveto roko jih bo branil. Tedaj bodo pravični stali z veliko serčnostjo pred njimi, ki so jih stiskali in jim odnesli njih trude. Ti so tedaj,“ bodo rekli otroci tega sveta, „ti so, ki smo jih imeli nekdanj v smeh in zasramljiv pregovor. Mi neumni smo njih življenje imeli za nečast, glej kako so zdaj šteti med otroke Božje, in njih del je med svetniki. Mi tedaj smo zgrešili pot resnice in luč pravice nam ni svetila in solnce spoznanja nam ni vzhajalo. Kaj nam je prevzetnost pomagala, in bahanje z blagom kaj nam je prineslo? Vse to je prešlo kakor senca, in kakor ladija, ki po valovitem morji splava, ki se ne najde ne sled nje, ne tir njenega gredeljna v valovih, ko odide; tako tudi mi, rojeni ko smo bili, smo kmalo jenjali biti in ne moremo pokazati nobenega znamenja čednosti, temuč v svoji hudobiji smo poginili.“

(Konec nasl.)

Iz Amerike. V „Wahrheitsfreundu,“ ki izhaja v

meštu Cincinnati, je iz Pittsburga brati žalostno sporočilo, da je 13. jan. popoldne umrl vis. čast. fajmošter in vesoljni namestnik Janez Stibiel v Allegheny, 48 let star. Bil je ranjki v amerik. Šmariji 19 let za duhovnega pastirja. Kdor koli ga je poznal, ga je čislal in ljubil. Pod njim si je občina Šmarija lepo opomogla; pod njim je bila zidana cerkev sv. Marije, šola in župniše ali farovž, in poslednje leto neka visoka učilnica. Tudi pokopališče, na katerem počiva sedaj njegovo truplo, je bilo pod njim postavljeno. Kako so ga čislali, se je pokazalo o njegovem pogrebu v saboto 16. jan. Mil. škof Domenec sami so imeli bilje, na to kratek ogovor, in sprevid, posebno pridigo v nemškem jeziku pa g. fajm. Schell iz Sharpsburga. Zbralo se je bilo tedaj krog 40 duhovnov iz bližnjih in daljnih krajev, blizo 40 belo oblečenih deklic je spremljalo pogreb, več družb in veliko veliko vernega ljudstva. Na grobu so mu zapeli lepo čveteroglasno žalostinko, ki so jo spremljevali s tremi lovskimi rogovi in dvema trombama. Od 9 do 1/2 se je veršila pogrebna slavnost, katere omenjamo zlasti iz tega vzroka, ker je bil ranjki iz goriške nadškofije, roj. 31. oktobra 1821 v Kamnji, za mašnika posvečen 21. sept. 1845, misijonar v škofiji Pitsburški. R. I. P.

Slovstvo.

P. A. Maurel S. J. die Ablässe, ihr Wesen und Gebrauch. Nach der 13. französischen die 3. Auflage, Paderborn 1868. Schönigh. 416 S. 27 gr.

Gotovo marsikteri duhoven, tudi sploh dobro poučen, si je želel in iskal dobrega in gotovega vira za stran odpustkov. Res imamo več tacih znanih, n. pr. g. Schatzkammer, Bouvier, P. Ulrich, pa memo vsih nar bolj pripraven za rabo je Maurel, ki je doživel hitro toliko natisov, in je zanesljivo vstregel potrebam. Obsega: 1. del splošni nauk in dogmatične določbe od odpustkov. 2. del v osmih razdelkih razlaga posamezne odpustke pri različnih molitvah in pobožnih vajah. 3. del ima formulare za blagoslovljenje, sprejemo v bratovšine itd. Pristavek omenja krive odpustke, in naštevajo posebne dekrete privilegiranih molitev, n. pr. za molit. apostoljstvo, za misijone, duh. vaje. Ker je ta natis popravljen in tudi po vnanjem ličen, se bo praktičnim duhovnim pastirjem posebno prikupil.

Fünf Sätze zur Erklärung und wissenschaftlichen Begründung der Andacht zum heiligsten Herzen Jesu und zum reinsten Herzen Mariae, von Joseph Jungmann, S. J. Doctor und Professor der Theologie in Innsbruck, 1869. Wagnersche Buchhandlung. Ta pobožnost ima za naše dni poseben namen in se je prikupila neštevilnim vernim sercem. Imenovano delo jo razlaga učeno in umevno, temelito in mikavno. Pisatelj pravi: Sovražniki sv. vere so dostikrat napčnih misel, da bo napredek v vednostih škodljiv keršanski veri, ter bo overgel njene resnice. Kdor pozna cerkev Božjo, vé, da je tako upanje prazno. Bolj resnična je tožba, da je pomanjkanje prave vednosti velikrat škodovalo rodovitni moči kat. vere; ravno preplitvi zaumeni o svetih rečeh in resnicah so zaderževali obilni sad v keršanskem življenju. — Vera, ki je svet premagala, naj obrača tudi moči človeškega duha v svoje namene. — Nespametna in škodljiva je misel, kakor bi keršanska vaja v pobožnem življenju (asceza) ne bila v zvezi s temelito bogoslovsko ali tudi modroslovsko vednostjo. Eden in ravno tisti Duh je Duh pobožnosti in učenosti, umnosti in strahu Božjega, eden in ravno tisti je, ki ga je Gospod obljubil svoji cerkvi, da jo uči vso resnico, in da po svoji milosti ljubezen Božjo razliva v serca vernih. Že to kaže, da je knjižica pisana v pobožnem

in učenem duhu, in zato se priporoča omikanim vernim in duhovnom.

Kdo izmed duhovnov ne pozna izverstne knjige: *Manuale sacerdotum* a P. Jos. Schneider S. J., zdaj edit. 5. Coloniae 1868, ki obsega vse potrebno za domačo pobožnost, sv. zakramente, sv. mašo in druge duhovne opravila za duhovnega pastirja? Ravno ta pisatelj je izdal drugo knjigo za bogoslovce in minoriste z naslovom: *Manuale Clericorum*, Ratisbonae, Pustet 1868 (cena 1 1/2 tol.). Ta ravno tako izverstna knjiga je za mnoge pobožnosti in opravila klerikov ali minoristov in obsega dva dela: prvi je ascetičen, drugi liturgičen. I del ima razne podučevanja o duhovskem stanu in poklicu, mnogotere pobožne premišljevanja, in sosebno od štirih malih blagoslovov bolj natanko; dalje prav jedernate vsakoverstne molitve za bogoslovce in duhovne, ki niso le puhle besede, temu več del vzete od sv. cerkve, iz sv. očetov in družih ascetov. II del ima potrebne rubrike za bogoslovce od navadne strežbe pri sv. maši do slovesne maše; jih pojasnuje tudi v podobah in sploh oživlja čerko rubrik; torej se v svoji mični podobi priporoča bogoslovcem in predpostavljenim. —b—

Razgled po svetu.

Z Ogerskega piše „Cyr. a Meth.“, da imajo v semenišu ostrigomskem tamošnji gojevanci že od l. 1862 med seboj posebno družbico pod nazivom: „Cirk. liter. škole slovenske na semenišu v Ostrigomu“, ki si je postavila dvojni namen: kar družba, pripravljati ude in orožati jih vzlasti k delom, katere jih izstopivših iz semeniša čakajo v cerkvi in v narodu, in kolikor se dá, zadelovati praznine cerkvene književnosti z izdavanjem dobrih knjig za ljud; kar posamesni, vzdelovati ali olikovati se, da bi kdej v nogradu Gospodovem bili sposobni s peresom in z besedo verlo potegovati se za vero in pravico. Kakor prvi sad tega zborčka ali te družbice je imenovati izdavanje spisa „Izgoji ali vzrejevanja“, iz katerega ima ljud spoznati imenitno dolžnost izrejevanja svojih otrok. Družba namerja dati na svetlo tudi „Dr. Jak. Schmitt, Erklärungen des kleinen Deharbéschen Katechismus,“ s čimur se méni prikupiti posebno čestiti duhovšini. — Iz Gjura (Raba) se poroča, da je ondašnji preč. vladika J. Zálka naredil ali ukazal, da se to leto v njegovi škofiji matrike in protokoli imajo spisovati v madjarskem jeziku. K temu dostavlja „Cyr. a Meth.“: „Jeli to res, tedaj mi Slovaci terdno upamo, da visoki naši dostojniki ali vladiki v slovenskih (t. j. slovaških) škofijah nasprot pa vstanovijo, da se pri nas na Slovenskem matrike in protokoli spisujejo v jeziku slovenskem. „Aequalis divisio non conturbat fratres. — Quod uni justum, alteri aequum.“

Iz Francoskega. V Parizu izhaja od l. 1845 časopis „Le Correspondant“ (Recueil périodique. Religion, Philosophie, Politique, Sciences, Literature, Beaux-Arts), kateremu je namen, nadelovati primerno spravo cerkve s politiško in duhovno svobodo, z vsemi razdelki ljudske vede ter v vseh razmerah življenja dokazovati, da katolicizem ni nikoli nasprot pravemu, temuč le napačnemu liberalizmu, in da se z vsemi opravičenimi zahtevami novejši dobe popolnoma zravnava. V ta namen so se sklenili koj pri začetku tega časopisa naj izverstniši statistiki, zgodovinarji, akademiki, filosofi, pesniki, govorniki in učenjaki perve verste, kakor na pr. Montalembert, de Fallaux, Ozanam, Lacordaire, Ravignan, de Broglie, de Champagny, Nicolas, Lenormant, Cochin, de Melun in drugi. — V 39. in 40. zvezku tega časopisa nahajamo pod napisom „katolicizem v Ameriki“ od Petra Duvala morda naj lepši popis versko-političnih razmér v Ameriki. Iz tega popisa je razvidno,

da katoliška cerkev v Ameriki, dasi od države ločena, bolje nad serci človeškimi vlada nego v katerikoli državi evropski in da popolna in djanska verska svoboda, katero katoliška cerkev ravno tako prosto ustno in pisemno gojiti smé, kakor druge verske spoznanja, katoliški cerkvi največ koristi in k zmagovanju pomaga. Ni še tega sto let, kar se je pričelo njeno delo v severni Ameriki, že je véliki angleški zgodovinar Macaulay, dasi protestant, priznal, da cerkev naša v Ameriki dela take ogromne korake, da si konečno vzmaga tam nad vsemi sektami (ločinami) protestantovskimi in da na samem Angleškem protestantizem popolnoma prekosi, dasi od države prav nič podpirana ni. Nasproti pa cerkev angleška, od države podpirana, od leta do leta bolj peša. G. Peter Duval, kateri v „Correspondantu“ o verozakonskih razmerah severne Amerike piše, kakor je to vse vidil z lastnimi očmi, spričuje, da je v tej deželi blizo šest sto protestanških ločin, iz katerih se nobena s šest milijoni katolikov meriti ne more. Te ločine ali sekte pač vedno obrékaajo katoliško cerkev ter si prizadevajo ji kakor koli škodovati, toda tako obrékanje ne dobiva nobenega soglasa ali odveta v velikih zastopih ljudstva in nobene podpore od vlade, ktera daje vsem enako svobodo. Ker je večina severoameriških naselitev vstanovljena na verski ideji (svésti), ktera je koj v zakonih (postavah), nraivih in v zgodovini prvih prihodnikov se živo pokazala, ne najdeš tu zdaj tiste verozakonske netečnosti ali vnemarnosti, ktera je tako pogostoma viditi v Evropi. Severoameriška vlada, akoravno nima nobene državne cerkve, se vendar smé ponašati, da je med vsemi vladami na svetu skor naj bolj navdihnjena z duhom keršanstva. Vsaki shod kongresov (ali državnega svetovavstva) se na pr. pričinja z molitvo in za vsako nedeljo so odločene za vse člene kongresa očitne službe Božje; ravno tako odreduje sama vlada slavnostne ali praznične dni, in — budí čversto nad posvečevanjem nedelje ter pokori s težkimi kaznimi vsaktero bogokletje. Tako na pr. je bil meščan v novem Jorku, kateri je bogokletno se vedel zoper osebo in rojstvo Kristusa Gospoda, obsojen k globi v penezih in v železje. Kent pa, eden izmed prvih pravoslavcev, tedaj sodnik, je podperl obsodbo to s tem, da je rekel: „Sleherni narod severoameriški spoznava temeljne pravice keršanstva za pravilo vere in djanja; mora se tedaj bogokletstvo po pravilih te vere zaznamnjati za žaljenje dobrih nraov in očitnega ali javnega reda. Nič bi tako ne topilo verozakonskega čutila ljudstva in nič bi ne bilo tako nevarno dobremu vzrejevanju mladeži, kakor nekaznovanje takega hudodelca. Svobodna vstava naša ne spoznáva sicer nobene državne cerkve, ali to vendar ne brani kaznovati hudodelnika, kateri se tako goropadno pregreši zoper občinsko nravnost.“ Kar je tedaj sodnik Kent rekel, ni bilo nič več kakor odmév očitnega mnenja. (Hlas.)

Besednica (Ressource) v Pragi se je 14. t. m. vstanovila. Gr. Drag. Schönborn je predsednik. Udov ima dozday 112, med njimi so kardinal vikši škof Švarcenberg, posvečeni škof Krejči, več korarjev, kneza Jožef in Juri Lobkovic, Teodor in Zdenko Thun id. Premoženja iz radovoljnih darov imajo 1200 gl., časnikov je 50 na mizi.

Iz Birmanskega piše misijonar Abbona, da je govoril z neverskim cesarjem une dežele o veseljem cerkvenem zboru in ga je prosil, naj ne zaderžuje škofov, ki hočejo v Rim potovati. „Ne le da jih ne bom zaderževal v tako dobrem delu,“ je odgovoril cesar, „temuč bom škofom popotovanje s tem zljajšal, da jim bom stroške plačal. Tudi bom vsakemu škofu v zboru poslal zlat križ, če bo moč.“ — Ali ne bode kak figa-katoličan nevošljivosti in jeze počil, ko to sliši? —

Tirolsko. Odbor tirolskih mladenčev iz vsih stanov se je zbral, ter dal povabilo do vse katoliške mladosti na Tirolskem, naj zbirajo darove za častni dar sv. Očetu o preslavni petdesetletnici. Mil. škof so z veseljem k temu dali privoljenje in blagoslov. Ministerstvo z razpisom 6. t. m. je dovolilo zbirke.

„**Tagblattova**“ **mašeboječnost.** „Tagblatt“ se veseli, da letos šolska mladina tako dolgo k vsakdanji sv. maši ne začne hoditi in pravi, da je to „fortschritt;“ veseli se, ker sliši, da bi utegnila mladina le trikrat na teden (?) mašo imeti; pa bolj bi se veselil, ko bi se reklo, le en samkrat, kajti njemu je blezo nauk od glist in kebrov vse bolj tehten od sv. maše. Od tacih, ki se sami ali tožijo ali bahajo, da so svoje dni pri sv. maši imeli velikrat šolske namesti mašnih bukev pred seboj, to sicer ni odveč čudno slišati; ali čudno in novo je pravilo, da je zdravilo škodljivo zato, ker ga bolnik noče vživati. „Tagbl.“ namreč meni, da bolj pobožno moli, kdor malokrat moli; nam se pa zdi, da tisti molitev sčasoma čisto opusti, kdor začenja poredkoma moliti, in kdor ima tako malo vesti, da se pri maši šolskih reči uči, bode to skrunjenje svetiša javaljne opustil, če tudi le nekterikrati v tednu gre k sv. maši. „Tagblattu“ je enkrat namesto sedemkrat napredek. Če je to napredek, bode popolnamost ravnosledno menda takrat, kadar bodo dijaki sv. mašo čisto opustili, ali pa k večjemu ko bi prišli enkrat na leto, n. pr. veliki petek, — takrat ko tudi znani „prijatli“ posta post za celo leto opravijo! — Sicer pa vsak po svojih mislih. Tudi rak meni da naprédva, kadar jo nazaj maha. Mi pa smo prepričani, da bode mladina toliko bolj divjaška in neukrotljiva, kolikor bolj bo svetiša zapašala; — in če se ondi godé kake napake, naj bi se odpravile, kakor se odpravljajo druge napake, ne pa da bi se zato studenec vsih dobrot zapustil, ker zanikarneži njegevo bistro vodo v svojo lastno smert s strupom mešajo. Kam pripeljete mladino s tacimi pravili? Mislite, da so vsi poprejšni pedagogi in učitelji res imeli zgolj bobovco v glavi? —

Razne novice. Strašna nesreča se je dogodila 20. t. m. na jadranskem morji. Vojaška barka „Radecki“ s 365 ljudmi se je razsula vstrič Dalmacije, ker se je bil smodnik vnel; le samo 23 jih je otetih. Bilo je na tem velikem brodu 29 topov tridesetnikov in mašina je imela moči za 300 konj. Dodelan je bil l. 1855 na Angleškem. — Nove pridobitve, zastran katerih se je svoj dan Dunaj tresel samega liberalnega veselja, se kažejo tudi spremenljive, kakor vse drugo pod nebom; mnogo se govori namreč o pregledovanji ali revizii decemberske vstave, brez česar se ne more pravicam raznih narodov vgoditi. Ta revizija je po „Debati“ med drugim „vollständiger Bruch mit dem Concordat.“ Naj bi rajši rekla naravnost: „marš iz Avstrije, kar ni judovstvo in frajmavrarstvo! — Mladočeški „Hlasy“ gr. Klam-Martinica prav gerdo zdelujejo, ker je šel v Rim in naznanil, da se za zdaj tvega vse politiške delavnosti. Vtikajo mu v usta, kakor bi rekel: „Zdaj si samo pomagaj, kadar ti bo bolje, že spet pridem; jaz moram med tem podpirati jezuite in svetno gospodstvo papeževo“ itd.! Mi bi mislili strupenemu temu pikanju nasproti, da po vsaki ceni bi spodpiranjem jezuitov in svetne vlade papeževe grof bolje storil, kakor pa n. pr. s podpiranjem husovcev, in zanašati se smemo, da sovraštvo jezuitov in papeževih pravic ne bo nobenemu narodu kviško pomagalo. — Spodnjo-avstrijski deželni odbor je ministru Hasnerju v pismu izrekel pomislik zastran postavnosti znane obešene ali oktroirane šolske postave. — Namesto dosedanjih c. kr. šolskih svetovalcev bodo odsihdob deželni šolski ogledniki ali landesülinšpektorji, njih 30 (10 pervega in 20 družega reda). Stroški za té

kakor za druge organe in potrebe ne bodo ravno majhni. — Na Laškem tudi smert napredva, zakaj pretečeno leto jih je umerlo 133,675 več kakor leta 1866.

Iz Ljubljane. Odbor slovenske Matice je razpisal vredovanje „naučnega slovnika“, kdor želi to delo prevzeti, se mu je oglasiti pri odboru do 1. aprila 1869. — Sliši se, da odbor narodnega političnega društva „Slovenije“ je teh misel, da se ne vdeleži volitev za mestni odbor. — Društvo „Slovenija“ ima 1. sušča občni zbor. Sporočilo odborovo, razgovor o volitvah za mestni odbor, o ukazu zarad šolskega nadzora in posamezni nasveti — to je snidni preodmčn. — Dr. Toman je te dni s svojimi družniki ministerstvu postavil prašanje: Kako se novi ukaz o šolskem nadzorstvu vjema z državnimi in deželnimi postavami, in še zlasti s postavo od 25. maja 1868? — 23. t. m. je minister odgovoril. Sklicoval se je na postavo od 25. maja 1868 § 1—9, ki jih hoče zdajci v djanje spraviti, in še zlasti na § 2, ki vterjuje samosvojnost šole v oziru na katero koli verstvo. On pravi, da to je bila po § 15 in po vstanovnih postavah vladi dolžnost storiti itd. Dr. Toman želi, da naj se nekoliko govori o tem odgovoru in upa, da zbornica si bo zaznamnjala to pekoče žaljenje pravice in vstave. Zbornica privoli (Poljaki, Slovenci, Tirolci in krajna levica so za to glasovali). Govorili so zoper ukaz: Dr. Toman, Giovanelli, ki je rekel, da zagotovljena samouprava deželnih zborovjenja in jih ni treba, ako se v vstavni državi ministerski ordonanci dajejo; — potlej je govoril Svetec, in poslednjič se je zopet minister zagovarjal. Prestopilo se je potem k dnevnemu redu.

Iz Štajarskega, 9. sveč. (Kakoršno življenje, taka smert.) Bila je v naši fari vdova, pri naj boljših letih, močne postave, kateri za Božjo službo mar ni bilo, ampak le za veselo tovaršijo, za kerčmo in dobro vino. Na svečnico gre s tovaršem pol drugo uro deleč v kerčmo, in kakor ji je bila navada, se prav dobro napije in se ga nalije. Še le po noči se podá proti domu. In — kako je sirota domu prišla? V jutro mertvo na poti najdejo — okorno. —

Vedrilke in budilke.

Neverjetna nevošljivost. „Tagblatt“ tudi to pisano gleda, da se je množica loških šolskih otrok zapisala v bratovšino ss. Cirila in Metoda in hočejo moliti za spreobrnjenje razkolnikov, ki jih sv. Oče vabijo k zboru in k resnici. Zdaj celo nedolžni otroci pri svoji molitvi ne bodo več varni pred tem zelenim kušarjem.

Spominjaj se vsaki dan poslednjih reči, in vekomaj ne boš grešil. V Parizu je vojašk duhoven pripravljaj vojake na velikonočno spoved; med drugim je imel tudi premišljevanje od pekla. Po pridigi stopi k njemu stotnik, kateri je bil s svojo vero na kant prišel, in praša duhovna zaničevaje: „Gospod, ali v peklu pečejo ali kuhajo?“ — „Gospod stotnik“, mu odgovori duhoven, „ne skerbite za to; bote že zvedili, kadar tje doli pridete.“ Nekatere dni pozneje pride stotnik k temu duhovnu in želi — spovedati se. — Večnost ni igrača — ne.

Moč materna. Duhovna moč materna do sinov sicer po večem le tiho dela, pa ima vendar silno tehtnost. Mati zlasti navdiha spoštovanje do vere, čednosti, serca in življenja. Delavna moč je lastni čisti zgled v edinosti s pohlevnostjo in bogoljubnostjo. Kadar oče zapoveduje, čutijo sinovi ojstrost postave, pa tudi premagovavno moč, ki draži k kljubovanju; kadar pa mati opominja in svari, se razodene npravna postava z

izvirno močjó ljubezni in s tem pridobi serce. Oče ima strahovavno oblast, njegov sklep ima velikrat podobo svojevoljnosti, samopridnosti, iz matere pa govori tista ljubezen, ki misli, moli in čuje le za to, kar ljubi. — Od tod izhaja priserčni, s takim spoštovanjem sklenjeni spomin, kakoršnega je toliko velicij mož svojim materam ohranilo do zadnjega dihleja v življenji.

Tako je prav! Ni dolgo kar sem slišal zaničevalca katoliške cerkve, ki je z njenimi napravami norčeval, psoval duhovne, in se prav nesramno lagal. Neki drugi mu je pa odgovoril kratko pa ostro blizo tako-le: „Kakor imajo že navado taki postopači, kakor ste vi, govoriti nesramno o katoliški veri in zaničevati jo, vam ne zamerim, ker ste izmed „šnopsarjev!“ mislite, da se bomo vam vdali katoličani, da bi vi po nas teptali? Nikakor ne! Mi se ne bojimo vas, bojimo se Boga vsegamogočnega, ki bo vas za ostudno govorjenje kaznil.“ „Tako je prav,“ mu jaz priterdim, uni se je pa potuhnil in ni ne besedice več izustil. — Slovenci, na noge zoper take najemnike satanove, ki se „našnopčani“ vzdigujejo zoper cerkev! To so lažnjivi preroki.

V. P.—r.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Mih. Skubic-u, duh. pom. v Žužemberku, je podeljena lokalija Poljanica. — Umerla sta čč. gg.: Jan. Vovk, duh. pom. v Ribnici, 20. t. m., in Ign. Kutnar, fajm. v Boštanji, 21. t. m. Boštanjaska duhovnija je torej 24. t. m. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. R. 1 križavec za 2 gl. 12 kr. st. d.: za ljubo zdravje in srečno zadnjo uro. — Za ranjcega Gr. R. teta 1 terdnj., okoli 1 gld. 50 kr. — Bratje in sestre tretjega reda (in nekteri drugi dobrotniki) v frančiškanski cerkvi zložili do 230 gl. za zlato mašo svojemu redovnemu bratu Ludoviku (s tem imenom so sv. Oče Pij IX tretjemu redu pripisani). Vsi goreče želé in molijo, da bi Bog dodelil zmago sv. Cerkvi in v ta namen prosijo tudi sv. blagoslova od Kristusovega namestnika. Prejeli po č. o. B. — Dva človeka 2 križavca po 2 gld. 12 kr. st. d.: Za duše v vicah in za srečno zadnjo uro. — M. Debelak 4 gld.: za srečno zadnjo uro in milostno sodbo (tudi za moža in otroke). Mat. T. 2 gld. — Johana B. 2 gl.: „O sv. Oče! sprositi meni, mojemu možu, mojim otrokom in vsi družini odpušenje grehov, srečno zadnjo uro in sploh sv. blagoslova. (Op. Po prešteti smo našli 10 kr. več, tedaj 2 gld. 10 kr.) — D. Brodnik 4 gld.: „V serčno zahvalo Bogu za zlato mašo sv. Očeta, s prošnjo blagoslova za dušo in telo za celo hišo, in za srečno zadnjo uro. — Mina 1 gl. Sv. Oče, izprositi mi voljnega poterpljenja! — Iz neimenovane roke 1 gl.: za srečno zadnjo uro in za urno rešenje ranjcih. — Samica 50 kr.: „Sv. Očetu v spomin zlate maše.“ — Za petdesetletnico Papeževo: Dve devici (1 gl. 55 kr.) prosite blagoslova sv. Očeta in prošnje za srečno zadnjo uro. — L. B. 1 terdnj. za 2 gl. st. — M. J. (birski dar) 1 tol. za 33 kr. st. d.: Da bi na Marijino prošnjo bili sovražniki sv. Cerkve ponižani. — J. Urbančič 20 kr. — Kat. Černe 1 gld. sreb. — Marija Dermastija 1 st. dvajset., 1 st. petico in 1 st. desetico: Za pravo spoznanje in dar milosti Božje. — Tri dekleta iz Loke 7 dvajsetic: za srečno zadnjo uro in mil. sodbo. —

Za afrik. misijon. Iz Smladnika 3 gl. 20 kr. M. Reš 1 gl. Za škofa Mraka. Iz neimenovane roke 1 križavec za 2 gl. 12 kr. st. d. — L. B. 1 terdnj. za 2 gl. st. d. Iz Železnikov 1 gl. Za bratovš. neomad. spočetja D. M. na Jutrovem. M. Reš in J. Prešern 2 gl. (Oddali v kn. škof. pis. Vr.)